

Honvédelmi alapismeretek kerettanterv a 9–12. évfolyam

számára

A hazaszeretet, a hazafiság érzése meghatározó szerepet játszik népünk történelmében. Minden korban található példa a haza hősie megvédésére, illetve a szülőföldre való ragaszkodás különböző megnyilvánulásaira. A magyarság fennmaradása annak is köszönhető, hogy a felnőtt nemzedék minden korban át tudja adni azt a gazdag történelmi hagyományt, amely példát és lelkesítő ösztönzést ad az újabb nemzedék számára is. Belenőve egy élő nemzeti közösségbe, a szűkebb és tágabb szülőföld természeti szépsége, a magyar kultúra különlegessége és a közösség megtartó ereje olyan értékké válhat a fiatalok szemében, amely együtt megteremti az érzelmi hátteret a hazához való hűséghez, a hazáért való tenni akaráshoz és önfeláldozáshoz.

A hazaszeretet és a hazafiság fogalmának minden történelmi korban megvan a maga jelentése és jelentősége, nincs ez másként ma sem. Ma is képesnek kell lenni arra, hogy minden fiatal példát és hitet kapjon a hazához való ragaszkodáshoz és hűséghez. Ahhoz, hogy ez eredményesen megtörténhessen, figyelembe kell venni a jelen kor körülményeit is. Egy mai fiatal számára a modern, globalizációtól áthatott világ és az Európai Unió az élet természetes közegét jelenti. Könnyedén megismerkedhet más kultúrákkal, zavartalanul utazhat, munkát vállalhat és le is telepedhet Európa országainak többségében. Szerencsére az elmúlt néhány évtized békében telt, a mai iskolás gyermekek szülei és lassan már nagyszüleinek sincsen személyes élménye arról, milyen, amikor a haza szolgálata fegyveres harcot is megkövetel és az élet feláldozását is jelenti sokak számára. Ezekhez a körülményekhez alkalmazkodva kell élményszerű és hiteles hazafias nevelést adni a mai fiataloknak. Hozzá kell segíteni a tanulót ahhoz, hogy megértse, mi adhat értelmes tartalmat ma a hazafiság fogalmának, miként válhat értékesebb személyiséggé azon élmények által, amelyeket a cselekvő hazaszeretet adhat számára. Ugyanakkor fontos, hogy felismerje: a jó hazafisághoz hozzátartozik az is, hogy tudja Magyarország védelme szükség esetén minden állampolgár kötelessége.

A honvédelmi alapismeretek közismereti, választható érettségi tantárgy tanítása hozzájárul a fiatalok állampolgárságra, demokráciára neveléséhez is: tantárgyi keretek között biztosítja, hogy a 14-18 éves korosztály megismerkedjen állampolgári kötelezettségeivel, kézzelfogható tartalmat biztosítva ezzel a köznevelési intézményben megvalósuló honvédelmi nevelésnek is.

A tantárgy tanítása lehetővé teszi, hogy a tanuló megismerje és elsajátítsa Magyarország biztonság- és szövetségi politikájának jellemzőit, a honvédelemmel összefüggő szabályokat, a Magyar Honvédség felépítését, technikai eszközeinek jellemzőit és feladatrendszerét, a katonai értékek és hagyományok alapjait. Ezen ismeretekkel kialakul és folyamatosan erősödik a haza és a honvédelem iránti elkötelezettsége. Mindezek mellett olyan, a mindennapi életben is alkalmazható ismereteket szerezhet, mint a terepen történő tájékozódás, a túlélés és menedékpítés, az újraélesztés és az elsősegélynyújtás alapjai.

A honvédelmi alapismeretek tananyag elsajátítása során a diáknak képesnek kell lennie többek között a katonai terminológia szakszerű alkalmazására, a különböző források felhasználásával gondolatmenete írásban és szóban történő összefüggő kifejezésére, kiselőadások színvonalas megtartására, problémafelvetésre, magyarázat adására, következtetés levonására, érvelésre, továbbá az elsősegélynyújtás, az alapvető alaki fogások, a terepen való tájékozódás és táborozástechnikai ismeretek gyakorlati alkalmazására is. Ennek érdekében a tananyag az alábbi tanítási stratégiákat alkalmazza:

- a hasonlóságok és különbségek bemutatása, azonosítása és kerestetése;

- a lényeges információk kiemelése és összefoglalása;
- rendszeres ismétlés és megerősítés;
- otthoni feladatadás és gyakorlás;
- digitális ismeretforrások alkalmazása;
- kooperatív tanulásszervezés;
- elméleti ismeretek gyakorlatban történő alkalmazása, begyakorlása;
- a tanulási célok és követelmények előzetes meghatározása;
- a lényegre történő orientáció kérdések segítségével.

A tananyag kidolgozása során fontos szempont volt a diákok kognitív fejlődési törvényszerűségeinek figyelembevétele. A feladatok egy része olyan kutatómunkát is tartalmaz, amely hasonló ismeretek megszerzését jelöli meg feladatként.

9–10. évfolyam

Tematikai egység	1. Alaki felkészítés I.		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Testnevelés és sport tantárgyból a rendgyakorlatok ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló ismerje meg az alaki tevékenység szerepét és jelentőségét a katonák kiképzésében és életében. Egyéni mozdulatok elsajátítása álló helyben.		
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> - Annak bemutatása, hogy a napi életben miért van különös jelentősége az egységességnek és a fegyelemnek. - Az egyénileg végrehajtandó alaki mozdulatok elsajátítása a gyakorlatban. - A tiszteletadás, a jelentés és jelentkezés gyakorlása, elsajátítása egyénileg. - Alakzatok megalakítása, sorakozó végrehajtása. 	<ul style="list-style-type: none"> - Az alakiség alapfogalmai. - Vigyázz!, Pihenj!, parancsokra történő szabályos tevékenység. - Fordulatok állóhelyben. - A tiszteletadás módozatai, a jelentés, jelentkezés legfontosabb szabályai. 	<i>Testnevelés és sport:</i> rendgyakorlatok, állóképesség.	
Kulcsfogalmak	alakosság, alakzat, oszlop, vonal, térköz, távköz, tiszteletadás, tisztelgés, fővetés, főhajtás, Magyarország lobogója, csapatzászló		

Tematikai egység	2. Hadtörténelmi alapismeretek	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgyból a magyar és egyetemes történelemre vonatkozó, az általános iskolában tanult ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló ismerje meg a hadviselés filozófiai alapjait, a jelentősebb hadikultúrák jellemzőit. Tudatosodjon benne, hogy a magyar katonanemzet, és a honvédelem minden történelmi időben a nemzet fennmaradását szolgálta. Ismerje, hogy a középkorban a Magyar Királyság meghatározó katonai hatalom volt, egészen Hunyadi	

	Mátyás haláláig. Ismerje a hősök tiszteletének, hagyományainknak, nemzeti és katonai ünnepeinknek jelentőségét. Ismerjék a Magyar Honvédségben rendszeresített rendfokozatokat és azok rendszerezését.	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - A háború okainak, történeti megítélésének, a hadsereg fogalmának megismerése. - A stratégia és taktika fogalmának összehasonlítása, a két fogalom elkülönítése, katonai terminológiai elhatárolásuk megismerése. - Ókori hadikultúrák összehasonlítása. - A honfoglalás tervezett hadi cselekmény jellegének bizonyítása. - A pozsonyi csata első honvédő háború jellegének, a magyarok által a IX-XIII. században vezetett hadjáratok jelentőségének megismerése. - Az Árpád-kori ország védelmi rendszerének megismerése. - A lovagi nevelés és a lovagi kultúra jelentőségének megismerése. - A török elleni hadviselés változásának és a változások okainak megismerése. - Az ország gazdasági hanyatlása és a végvári rendszer meggyengülése közötti kapcsolat felismerése. - Buda visszafoglalását lehetővé tévő okok felismerése források segítségével. - Forrás alapján a pákozdi csata elemzése, a magyar csapatok létszámfőlennyel szembeni győzelmének magyarázata. - A tavaszi hadjárat fontosságának és jelentős katonai személyiségeinek megismerése. - A Monarchia első világháború kezdetén létező hadműveleti tervei és a balkáni hadműveletek, valamint az orosz front kudarca közötti összefüggés ismerete. - Doberdó stratégiai szerepének tudatosítása. 	<ul style="list-style-type: none"> - A hadviselés filozófiai alapjai. - Néhány ókori hadikultúra jellemzője. - A honfoglalás, mint tervezett hadművelet. - A pozsonyi csata, mint honvédő háború. - A IX-X. századi magyar hadjáratok. - Az Árpád-kor hadszervezete, a gyepű rendszer. - Szent László, a lovagkirály. - Hunyadi János és Hunyadi Mátyás törökellenes politikája. - A Mohácsi csata, Buda eleste. - Buda visszafoglalása, a török háborúk lezárása. - A pákozdi csata. - Görgey Artúr, Bem József és Damjanich János katonai tevékenysége 1848/49-ben. - A Monarchia és Magyarország hadereje az 1867. évi kiegyezést követően. - Limanovai csata, gorlicei áttörés. - Rohamcsapatok alkalmazása a caporettói áttörés során. - Magyarország hadba lépése és a doni katasztrófa. - A hazai altiszt- és tisztképzés gyökerei. - A Ludovika és a Ludovika Zászlóalj története. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> általános iskolai ókor, középkor és újkori ismeretek.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképhasználat.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Forráselemzés alapján a caporettói áttörés különlegességének és jelentőségének megismerése. - A hadsereg újjászervezése a két világháború között. - A második magyar hadsereg doni katasztrófája okainak megismerése, a Magyar Honvédség II. világháborús szerepe. - A Magyar Néphadsereg a Varsói Szerződésben. - A Magyar Honvédség átszervezése a rendszerváltást követően. - A katonai nevelés és oktatás szükségességének és fontosságának a felismerése. - Az altisztté és tisztté válás folyamatának tudatosítása, jellem, akarat és határozottság fogalma a képzés során. - Hősök emlékezetének fontossága. - Szent László személyének és kultuszának tudatosítása. - Magyar Hősök emléknapja és a Honvédelem napja jelentőségének ismerete. - Rendfokozatok rendszerének megismerése. - Fegyvernemi jelzések és állománykategóriák szerepe. 	<ul style="list-style-type: none"> - Szent László kultusza. - Hősök napja, Honvédelem napja. - Fegyvernemi napok. - Rendfokozatok szerepének és egymásra épülésének ismerete. 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Honfoglalás, államalapítás, Pozsony, filozófia, hadikultúra, háború, végvárrendszer, tavaszi hadjárat, fegyveres semlegesség elve, Ludovika, Nándorfehérvár, Kenyérmező, Mohács, Caporetto, Doberdó, Don-kanyar, Gorlice, rendfokozat, állománycsoport, legénység, altiszti állomány, tiszti állomány, tisztetek, zászlósok, főtisztek, tábornokok, fegyvernemi nap, Hősök napja.</p>	

Tematikai egység	3. Túlélési ismeretek, táborozástechnika	Órakeret 17 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Általános iskolában természetismeret, valamint biológia-egészségtan tantárgyakból az emberi test működéséről, az ehető és mérgező növényekről, a környezeti tényezők élőlényekre kifejtett hatásáról tanultak ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A sikeres túléléshez szükséges képességek fejlesztése, a túlélőt érő hatások és a túlélést befolyásoló körülmények megismertetése. Alapvető táborozástechnikai ismeretek elsajátítása a gyakorlatban.</p>	

Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - Csoportmunkában annak megvitatása, hogy milyen esetekben kerülhet egy átlagember túlélési helyzetbe. - Példák segítségével annak bemutatása, hogy a katonát rendkívüli helyzetekben milyen hatások érhetik. - A túlélőfelszerelés összeállításának szabályai, a felszerelés elemeinek bemutatása. - Csoportmunkában egy konkrét túlélési helyzet teendőinek megtervezése, az alapvető túlélési technikák bemutatása. - Az álcázási és táborozástechnikai ismeretek gyakorlása a szabadban: <ul style="list-style-type: none"> - egyszerű személyi álcázás elkészítése; - egyszerű víztisztító berendezés összeállítása; - alapvető csomók elkészítése; - egyszerű menedék elkészítése; - tűzrakóhely kialakítása. 	<ul style="list-style-type: none"> - A túlélés alapjai, a rendkívüli helyzetekben követendő eljárások. - Túlélő felszerelés elemei. - Víznyerési lehetőségek a természetben. - Élelemszerzési lehetőségek a természetben, ehetőségi teszt. - Tűzrakóhely kialakítása, tűzgyújtás. - Alapvető csomók a túléléshez. - A menedék jelentősége a túlélési helyzetekben. - Álcázás, rejtőzködés szabályai. 	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> ehető és mérgező gombák, a víz biológiai tulajdonságai.</p> <p><i>Fizika, kémia:</i> halmazállapot változás, forráspont.</p>
Kulcsfogalmak	Fizikai és pszichikai felkészülés, motiváció, túlélés, szükségfegyver, menedék, ehetőségi teszt, személyi álcázás, hangálcázás, fényálcázás, szagálcázás, mozgás és nyomok álcázása.	

Tematikai egység	4. Lőelmélet	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Fizika tantárgyból a légellenállásról, a gravitációról, az erőről és az ellenerőről tanultak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető lőelméleti ismeretek elsajátítása, a lövés lényegi folyamatának megismerése. A lőszernek fő típusainak megismerése. Alapvető biztonsági rendszabályok elsajátítása.	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - Annak ismerete, hogy a lövés mindig emberi döntés következménye, amelyért a felelősséget a döntést meghozó személynek kell viselni. - A lövés jelenségének, folyamatának, időszakainak jellemzése ábra segítségével. - A röppályaelemek azonosítása egyszerűsített röppálya-vázlat alapján. - A ballisztikus röppálya alakjának, legfontosabb jellemzőinek ismerete. 	<ul style="list-style-type: none"> - A ballisztika és a lövés fogalma. - A tüzfegyverekkel leadott lövés folyamata, időszakai, jelenségei. - A külső és a belső ballisztika fontosabb elemei. - A pontos lövés feltételei, a szórás és a 	<p><i>Fizika:</i> a lőfegyverek működésének alapelvei, ballisztikai alapismeretek</p> <p><i>Kémia:</i> gázok tágulása állandó hőmérsékleten, állandó és változó nyomáson.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - A célzás, célzási hibák, célzás-helyesbítés lényegének ismerete. - A pontos lövés feltételeinek ismerete, a pontos lövés és a szóráskép közötti összefüggés felismerése. - A tüzelési testhelyzetek kialakítása, gyorsaságának és stabilitásának ismerete. - Lövészeten betartandó alapvető biztonsági rendszabályok ismerete. - A gyalogsági fegyverek lőszeri felosztásának ismerete, az éleslőszer főbb részeinek felismerése ábra alapján. - A vaklőszer, az oktatólőszer és a különleges lövedékek megkülönböztetése ábra alapján. 	<p>középső találati pont fogalma.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A tüzelési testhelyzetek. - Alapvető biztonsági rendszabályok. - Gyalogsági fegyverek lőszeri felosztása. - A lőszer általános felépítése, főbb részei. 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>ballisztika, röppálya, fedett tér, holttér, normál löviszony, különleges löviszony, csapott célgömbbel való célzás, szórás, tüzelési testhelyzet, éleslőszer, kiegészítő lőszer, vaklőszer, oktatólőszer, hüvely, lőportöltet, csappantyú, lövedék, normál lövedék, különleges lövedék.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>5. Katonai testnevelés</p>		<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Testnevelés és sport tantárgyból az állóképesség-fejlesztésről, továbbá az önvédelmi és küzdőfeladatokról tanultak ismerete.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A katonák fizikai felkészítésének, a katonai testnevelés, kiképzés jellemzőinek megismertetése. Az erőnlétfejlesztés alapelveinek elsajátítása. Alapvető önvédelmi fogások megismerése.</p>		
<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Ismeretek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - A jó erőnlét szükségességének ismerete a katonai kiképzettségben. - Hatékony állóképesség-fejlesztési gyakorlatok elsajátítása. - Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdekekkel kapcsolatos rituálék betartása. - A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom. - Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból. 	<ul style="list-style-type: none"> - A katonai testnevelés célja. - Edzésalapelvek az erőnlétfejlesztéshez. - Az egészséges életmód alapelemei. - A küzdősportok és a katonai közelharc közti különbségek. - Biztonsági rendszabályok. - Földre esések, tompítások, gurulások, földről való felállás. - Védekezés földön. 	<p><i>Testnevelés és sport:</i> biztonsági követelmények az önvédelemben, szabadulás fogásból, grundbirkózás, dzsúdó.</p>	

- Alapvető eséstechnikák, földharctechnikák elsajátítása a gyakorlatban.	- Szabadulás fogásokból. - Védekezés ütések, rúgások, támadások ellen. - Földreviteli technikák. - Tevékenység késsel, egyéb fegyverrel történő fenyegetés esetén.	
Kulcsfogalmak	testgyakorlás, fizikai felkészültség, erőnlét, állóképesség, egészséges táplálkozás, önvédelem, harcképtelenség, állásküzdelem, fogáskeresés, földharc.	

Tematikai egység	6. A Magyar Honvédség		Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Történelem tantárgyból a magyar haderővel kapcsolatos ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak tudatosítása, hogy szükség esetén a haza védelme minden állampolgár kötelessége. Az Alaptörvényben és a honvédelemről szóló törvényben rögzített megismerése. A katonai szervezetek csoportosításának, a Magyar Honvédség felépítésének és vezetésének megismerése.		
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok	
- A hadkötelezettség bemutatása a gyakorlatban. - Vita a békeidőszaki kötelező katonai szolgálat megszüntetésének ösztársadalmi és honvédségen belüli hatásairól. - A különleges jogrendben meghozandó intézkedések összegyűjtése forrás alapján. - Az Országgyűlés, a köztársasági elnök és a kormány Magyar Honvédséggel való kapcsolatának ismerete. - A honvédelmi kötelezettségek lényegéről összefoglaló táblázat készítése. - Annak megértése, hogy a Magyar Honvédség részt vesz bizonyos veszélyek elhárításban, de felszámolásuk nem a katonák feladata. - A raj, szakasz, század, zászlóalj, ezred, dandár összehasonlító táblázatának elkészítése a legfontosabb jellemzők alapján.	- A különleges jogrend felosztása, jogi szabályozása és főbb jellemzői. - A honvédelmi kötelezettségek csoportosítása. - A Magyar Honvédség fegyverrel és fegyver nélkül végrehajtott legfontosabb feladatai. - A raj, a szakasz, a század, a zászlóalj, az ezred és a dandár jellemzői. - A katonák általános feladatai. - A harci erők, a harci támogató és a harci-kiszolgáló támogató erők jellemzése, feladatai.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a honvédelemre, hadkötelezettségre vonatkozó jogszabályok; hadviselés, fegyvernemek különböző korokban. <i>Földrajz:</i> térképhasználat.	

<ul style="list-style-type: none"> - A legfontosabb katonai kötelékek csoportosítása fegyvernem-szakcsapat, továbbá harci, harci-támogató, harci kiszolgáló támogató kategóriák szerint. - A fegyvernem és a harci erők fogalma közötti különbség megértése. - Példák keresése és bemutatása a fegyvernemek közötti sikeres együttműködésekről. - A katonai szervezetek feladatai és a szervezeti felépítéseik közötti összefüggés értelmezése. - A logisztika fogalmának értelmezése a katonák tevékenységében. - Magyarázó ábra készítése a Magyar Honvédség szervezeti felépítéséről. - Információkeresés az interneten a Magyar Honvédséggel összefüggő témákról. - A katonai kötelékek közötti hasonlóságok és különbségek összegyűjtése. - Annak megvitatása, hogy miért van szükség a katonák egyes alapvető jogainak korlátozására. - A hivatásos, a szerződéses és az önkéntes tartalékos jogviszony közötti különbségek ismerete. - A hadkötelezettség és az önkéntesség alapján történő katonai szolgálat közötti különbség megértése. - A katonák folyamatos kiképzése szükségességének megértése. 	<ul style="list-style-type: none"> - A Magyar Honvédség szervezete és jellemző alakulata. - Alapvető jogok és azok korlátozása. - A hivatásos, a szerződéses és az önkéntes tartalékos jogviszony jellemzői. - A katonák kiképzése. - A Magyar Honvédségben való szolgálatvállalás feltételei. 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Különleges jogrend, Honvédelmi Tanács, békeidőszak, nem rendkívüli jogrend, rendkívüli állapot, szükségállapot, váratlan támadás, veszélyhelyzet, megelőző védelmi helyzet, terrorveszélyhelyzet, hadkötelezettség, polgári védelmi kötelezettség, kötelék, raj, szakasz, század, zászlóalj, ezred, dandár, parancsnok, törzs, vezénylőzászlós, lövész, harckocsizó, tüzér, felderítő, légvédelmi kötelék, vegyvédelmi kötelék, híradó kötelék, műszaki kötelék, elektronikai harci kötelék, logisztika, haderőnem, fegyvernem, szakcsapat, harci kötelék, harci támogató kötelék, harci kiszolgáló-támogató kötelék, szárazföldi erők, légi erők, összefegyvernemi kötelék, hivatásos katona, szerződéses katona, önkéntes tartalékos, hadköteles.</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> - képes a tanult alaki mozgások szabályos végrehajtására a gyakorlatban, 	

	<ul style="list-style-type: none"> - képes felidézni a magyar hadtörténelem jeles eseményeit, az I. és II. világháború magyar vonatkozásait, - ismeri a Hősök napját és a Honvédelem napját, érti a fegyvernemi napok jelentőségét, - ismeri a túlélés és menedékpítés alapjait, ismereteit képes a gyakorlatban is alkalmazni, - megismeri a löelmélet alapjait, tisztában van a lövészet legfontosabb biztonsági rendszabályaival, - elsajátítja az erőnlétfejlesztés edzésalapelveit, megismerkedik a legfontosabb önvédelmi technikákkal, - megismeri Magyarország honvédelmi rendszerének fontosabb elemeit, azok működését, - tisztában van az állampolgárok egyes honvédelemmel kapcsolatos kötelezettségeivel, - a honvédelem rendszerének ismeretében megérti és elfogadja, hogy mit jelent napjainkban az egyén szintjén a hazafiság és a hazaszeretet, - tisztában van azzal, hogy a honvédelem nem egyenlő a Magyar Honvédséggel, megismeri a Magyar Honvédség helyét és szerepét a honvédelem rendszerében, - megismeri a Magyar Honvédség feladatrendszerét, felépítését, a Magyar Honvédségben rendszeresített rendfokozatokat, amelyeket képes a gyakorlatban is felismerni, - a valóságnak megfelelő ismereteket, életszerű tapasztalatokat szerez a szerződéses, a hivatásos és az önkéntes tartalékos katonák tevékenységéről, életéről, problémáiról és sikereiről, - szert tesz olyan gyakorlati ismeretekre, amelyek segítenek fejleszteni az önfegyelmet, a kitartást, valamint olyan általános katonai műveltségre, amely segíti őt eligazodni a napi történésekben, - képes a tanult témákról írásban és szóban gondolatait összefüggően kifejezni, fogalmak, képek és források felhasználásával összehasonlításokat és elemzéseket készíteni.
--	--

11–12. évfolyam

Tematikai egység	1. Alaki felkészítés II.		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az „Alaki felkészítés I.” és „A Magyar Honvédség” tematikai egységek ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alaki tevékenység hadseregekben betöltött szerepének, a katonai alakzatok harc közbeni jelentőségének megértése.		
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> - A katonai egyenruhák változásának, továbbá a változás történelmi okainak ismerete. - Egyénileg felkészülni egy olyan vitára, amely azokat az okokat mutatja 	<ul style="list-style-type: none"> - Az egyenruha jelentése, a díszegyenruha és a „harci” egyenruha jellemzői. 	<i>Testnevelés és sport:</i> rendgyakorlatok, állóképesség.	

<p>be, amelyek a zárt katonai alakzatok felbomlásához vezettek a történelem során.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Egy katonai ünnepség forgatókönyvének elkészítése. - Kötelékben történő alaki mozzanatok ismerete, alkalmazása a gyakorlatban. - Díszelgéssel kapcsolatos alaki mozzanatok ismerete, alkalmazása a gyakorlatban. 	<ul style="list-style-type: none"> - Az alakosság kialakulása, történetének főbb állomásai. - Mozgásmódok raj alegységben. - A katonai ünnepségek legfontosabb mozzanatai. - Díszelgéssel kapcsolatos alaki mozzanatok. 	
Kulcsfogalmak	<p>egyenruha, díszegyenruha, hadigyakorló öltözet, fegyvernemi jelzések, menetelés, menetalakzat, díszlépés, katonai ünnepség, díszalegység, katonai eskü, tisztavatás.</p>	

Tematikai egység	2. Egészségügyi ismeretek	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	<p>„A Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete. Az elsősegélynyújtásról az általános iskolában tanultak ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Alapvető egészségügyi és elsősegélynyújtási ismeretek elsajátítása, eljárások és a szükséges eszközök használatának gyakorlása. A döntésképeség fejlesztése a döntéshez szükséges tényezők felismerése, mérlegelése révén. A NATO harctéri egészségügyi ellátás alapelveinek megismertetése.</p>	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - A baleseti helyszínen végrehajtandó tevékenység lépéseinek ismerete. - Az eszméletlen állapot felismerésének módszerei, az eszméletlenség felismerése. - A légzésvizsgálat végrehajtásának képessége a gyakorlatban. - Rautek-féle műfogás, tálcáfogás kivitelezésének ismerete. - A mozgást kizáró sérülések ismerete, fektetési módok és alkalmazásuk ismerete. Stabil oldalfekvő helyzet kivitelezése a gyakorlatban. - Az alapszintű újraélesztés (BLS) lépéseinek, kivitelezésének ismerete a gyakorlatban. - Az újraélesztés végrehajtásának ismerete automata defibrillátorral (AED). - Az artériás, vénás és kapilláris vérzéscsillósítás szabályainak ismerete, alkalmazásuk a gyakorlatban. 	<ul style="list-style-type: none"> - Elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapfogalmak. - Az eszmélet vizsgálata. - A légzés hármasszérvelése. - A sérültek kimentésének módszerei és szabályai. - Sérültek és betegek mozgatása, fektetési módok, mozgatáshoz használható alkalmi eszközök. - Hirtelen szívhalál, alapszintű újraélesztés, a halál biztos jelei. - Automata defibrillátor jelölése (AED), használata. - Vérzéstípusok jellemzői. 	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, légzés, keringés, mozgás, elsősegélynyújtás mozgásszervi sérüléseknél, újraélesztés.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - A törések és ízületi sérülések ellátásának, a rögzítési alapelvek ismerete a gyakorlatban. - A harctéri sérültek osztályozása fontosságának megértése, az osztályozás lényegének ismerete. - Az egyéni elsősegély-felszerelés használatának ismerete. - A NATO sebesültellátás szintjei feladatának, ellátási lehetőségeinek, helyének, a szakaszos sebesültellátás lényegének ismerete. 	<ul style="list-style-type: none"> - Artériás nyomópontok. - Köötzési alapelvek. - A csontok és az ízületek sérülései, ellátásuk. - Rögzítési alapelvek. - Sérült katonák harctéri ellátásának szabályai. - Az elsősegély és a szaksegély tartalma. - A NATO sebesültellátás 4 szintje (ROLE I-IV.), feladataik, helyük. - A sérültek szállításának módszerei (MEDEVAC). 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Sérült, beteg, időfaktor, eszméletlenség, Rautek-féle műfogás, stabil oldalfekvés, hirtelen szívhalál, újraélesztés, BLS, AED, nyomókötés, fedőkötés, szaksegély, sebesültgyűjtő fészek, első orvosi segély, ROLE I, ROLE II, ROLE III, ROLE IV., MEDEVAC</p>	

Tematikai egység	3. Haditechnikai ismeretek	Órakeret 12 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>„A Magyar Honvédség” és a „Löelmélet” című tematikai egységek ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A fegyvertörténet legfontosabb állomásainak, a legfontosabb haditechnikai eszközök fogalmának, főbb jellemzőinek ismerete. A köznyelvben gyakran szinonimaként használt haditechnikai eszközök fogalmi elhatárolása. A Magyar Honvédségben rendszeresített fontosabb haditechnikai eszközök legfontosabb képviselőinek felismerése ábra vagy kép segítségével, legfontosabb tulajdonságaik megismerése.</p>	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - A fegyverek története legfontosabb állomásai. A legfontosabb újítások ismerete a tüzfegyverek fejlődése során. - Tüzfegyverek csoportosítása a lövedék kilövésének módja alapján. - A gyalogsági és a kézifegyverek elkülönítése. - A lövészfegyverek főbb részeinek felismerése ábra alapján. A főbb részek alapvető feladatának ismerete. - A maroklöfegyverek kifejlesztése, történelmi okainak, alkalmazási körülményeinek ismerete. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lőfegyver, tüzfegyver fogalma, újítások a tüzfegyverek fejlődése során. - A gyalogsági fegyverek és a kézifegyverek fogalma. - A lövészfegyverek főbb részei. A részek funkciója. - Pisztolyok és revolverek fogalma, kialakulásuk okai. - Géppisztoly, gépkarabély, karabély, 	<p><i>Fizika:</i> a lőfegyverek működésének alapelvei.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - A géppisztoly, a gépkarabély, a karabély, a puska, géppuska elkülönítésének ismerete. - A gépkarabély főbb részeinek megismerése. - Puskák, légpuskák és géppuskák főbb jellemzőinek ismerete. - A lövegek és a gránátok fogalmának, a lövegek csoportosítása főbb szempontjainak és a gránátok legelterjedtebb alkalmazásának ismerete. - Az aknák fogalmának ismerete. - A páncélozott szállítójármű, a gyalogsági harcjármű és a harckocsi közötti különbség megértése. A harckocsik csoportosításának ismerete. - A légierő haditechnikai eszközei csoportosításának, alkalmazási lehetőségeiknek ismerete. - A Magyar Honvédségben rendszeresített fontosabb haditechnikai eszközök adatainak és működésük lényegesebb jellemzőinek összegyűjtése csoportmunkában. 	<p>puska, géppuska fogalma, a gépkarabély fontosabb jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A gépkarabély főbb részei. - A löveg, gránát, támadó és védő kézigranát fogalma, főbb jellemzőik. - Az aknák fogalma. - Páncélozott szállítójármű és a harckocsi fogalma. - Merev szárnyú és forgószárnyú haditechnikai eszközök fogalma. - A Magyar Honvédség fontosabb haditechnikai eszközeinek fontosabb jellemzői. 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>fegyver, lőfegyver, tűzfegyver, maroklőfegyver, pisztoly, revolver, géppisztoly, karabély, gépkarabély, puska, légpuska, géppuska, köztes lőszer, löveg, gránát, támadó kézigranát, védő kézigranát, akna, harcjármű, páncélozott szállítójármű, harckocsi, helikopter, robotrepülőgép, pilóta nélküli repülőgép, forgószárnyú és merevszárnyú légi eszköz.</p>	

Tematikai egység	4. Térkép- és tereptani alapismeretek	Órakeret 12 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Földrajz tantárgyból a térképészet alapelvei, térképtípusok, felszinformák, a földrajzi fókusz és a Globális Helymeghatározó Rendszer (GPS) fogalmának ismerete. „A Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A terep fogalmának és hatásának megismerése, továbbá a terep és alkotóelemei szerepének megértése a katonai műveletekben. Az Univerzális Transzverzális Merkátor vetület (UTM-vetület) jellemzőinek megismertetése. A földrajzi helymeghatározás során alkalmazott fontosabb koordináta- és azonosító rendszerek felépítésének és használatának megismerése a földfelszín pontjainak helymeghatározására. A terepi tájékozódás alapfogalmainak, fő műveleteinek, jellemzőinek álló helyzetben, illetve mozgás közben, valamint a</p>	

	<p>tájékozódás során alkalmazott eszközeinek megismerése és alkalmazása.</p> <p>A műholdas helymeghatározó rendszerek felépítésének, elemei funkcióinak és ezek kapcsolatának megismerése. A GPS-alapú földrajzi helymeghatározás gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek megismerése.</p>	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - A terepelemek jellemzőinek elemzése abból a szempontból, hogy milyen hatással vannak a katonai tevékenységre. - Összefoglaló táblázat készítése a különböző tájtipusok kedvezőtlen és kedvező hatásairól a katonai műveletek szempontjából. - A méretarány értelmezése, a különböző méretarányú térképek összehasonlítása a felhasználás célja szerint. - Topográfiai térképek értelmezése, elemzése. - Térképszelvények jelölésének értelmezése. - A tájolók és az egyszerű iránytűk közötti különbségek ismerete. - A terepi tájékozódást segítő eszközök alkalmazása, térkép tájolása, fő világtájak kitűzése. - A földrajzi, a mágneses és a hálózati északi irányok értelmezése. - Álláspont meghatározása néhány módszer alkalmazásával. - A Földfelszín helyettesítő felületének értelmezése szemléltetés segítségével. - A kezdő meridián jelentőségének megfogalmazása, a dátumvonal jelentése és jelentősége a rajta történő áthaladáskor. - Egy adott pont UTM koordinátájának a jelentése, az alkalmazott jelölések és a felírt számok sorrendiségének magyarázata. - A Katonai Azonosító Rendszer (MGRS-azonosító) felépítése, értelmezése a gyakorlatban. - Az alkalmazott térkép méretaránya és az MGRS-azonosító pontossága közötti összefüggés értelmezése. 	<ul style="list-style-type: none"> - A terep osztályozása. - Jellemző tájtipusok, ezek hatásai a katonai tevékenységekre. - A terep ábrázolása, a térkép fogalma, a domborzat, a vízrajz topográfiai térképeken. - A szintvonalak típusai és alkalmazásuk. - A térképi méretarányok és a térképek szelvényméreteinek összefüggése. - Az egyezményes jelek szerepe a térképészetben. - A jelkulcs tartalma. - Térképek szelvényezése nemzetközi világtérkép alapján történő szelvényezés (IMW). - A tájoló részei, alkalmazása, északi irányok, - Álláspont meghatározása. - Geoid, forgási ellipszoid, Geodéziai Világrendszer (WGS) fogalmának lényege, vetületi alapismeretek. - A földrajzi koordináta rendszer jellemzői. - Az UTM koordinátáinak jellemzői. - Tájékozódás álló helyzetből és mozgás közben. 	<p><i>Matematika:</i> koordinátarendszerek, háromszögelés.</p> <p><i>Fizika:</i> viszonyítási rendszer, a helymeghatározó rendszerek működésének alapelvei, a Föld mágneses mezője, az iránytű.</p> <p><i>Földrajz:</i> a térképészet alapelvei, térképtípusok, felszíninformák, a földrajzi fókusz és a GPS fogalma.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Az álló helyzetből és a mozgás közben végzett tájékozódás összehasonlítása. - Azon tényezők felsorolása és rendszerezése, amelyek zavarhatják, vagy akadályozhatják a GPS-jelek vételét, illetve a helymeghatározást. - Tájékozódás gyakorlása terepen, térképpel és tájékozódást segítő eszközzel: <ul style="list-style-type: none"> - térkép tájolása; - álláspont meghatározása; - azimut menet; - tájékozódást segítő eszköz alkalmazásának gyakorlása; - tájékozódás tereptárgyak, korábbi tanulmányok során megismert természeti jelenségek és szükségeszközök segítségével. 	<ul style="list-style-type: none"> - A terepi tájékozódás lényeges műveletei és eszközei. - A GPS-alapú helymeghatározás elve, és gyakorlati alkalmazási lehetőségei. 	
Kulcsfogalmak	Terep, terepelem, tájtípus, jelkulcs, szintvonal, alapszintköz, szelvényezés, IMW-szelvényezési rendszer, tájoló, földrajzi észak, hálózati észak, mágneses észak, geoid, forgási ellipszoid, WGS, UTM, MGRS, azimut.	

Tematikai egység	5. Biztonságpolitikai és válságreakáló alapismeretek		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgyból a XX. századról tanultak ismerete. Földrajz tantárgyból a globalizáció jellemzőiről tanultak ismerete. A „Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonsági kihívásokkal kapcsolatos általános alapfogalmak és jellemzők megismerése. Magyarország biztonságát fenyegető kihívások. A NATO létrejötte, a kollektív védelem és a kollektív biztonság fogalmának megismerése, a szervezet bővítése folyamatának, feladatrendszere változásának és működése alapelveinek áttekintése. Az Európai Unió és az európai integráció fogalmának, az Európai Unió létrejötte állomásainak megismerése, az Európai Unió bővítésének lépései napjainkig. Az ENSZ szerepének megismerése a nemzetközi biztonság megőrzésében, létrehozásának történelmi körülményei és állomásai, az ENSZ válságkezelésének, a válságreakáló műveletek jellemzőinek bemutatása.		
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok	
- Közös vita a biztonságpolitikával összefüggő kérdésekről.	- A biztonsági kihívás fogalma, típusai.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i>	

<ul style="list-style-type: none"> - A biztonságpolitikával összefüggő fogalmak rendszerezése, magyarázata és helyes alkalmazása. - Az aktuális nemzetközi helyzet értékelése a biztonságot veszélyeztető és erősítő tényezők szempontjából. - Önálló kérdések megfogalmazása a biztonságpolitikai problémákkal kapcsolatban. - A NATO bővülő szerepköre okainak ismerete. - Az Európai integráció. - Az ENSZ létrejötte okainak, történelmi háttérének értelmezése forrás segítségével. - Az ENSZ BT tagjainak, hatáskörének ismerete, az állandó tagok vétőjogának értelmezése és az állandó tagok összetételének okai. - Különböző katonai műveletek besorolása. - A leggyakrabban előforduló béketámogató és egyéb válságreakáló műveletek fogalmának felismerése. - Fontosabb ENSZ, NATO, EU műveletek fogalmának, mandátumuk lényegének ismerete, azonosításuk forrás alapján. A válságreakáló műveleti kiképzés és a harci kiképzés közötti különbségek felismerése, indoklása. 	<ul style="list-style-type: none"> - A globalizáció fogalma, hatása a biztonságra. - Napjaink nemzetközi erőviszonyait meghatározó tényezők. - A biztonságot fenyegető katonai és nem katonai tényezők. - A hazánk biztonságát fenyegető nem katonai és katonai kihívások. - A terrorizmus fogalma, a terrorizmus elleni küzdelem eszközei. - A NATO létrejöttének okai, működésének alapelvei, legfontosabb szervei, szerepkörének bővülése. - A NATO bővítésének eddigi állomásai. - A terrorizmus jellemző vonásai. - Az Európai Unió létrejötte, fejlődése. - Az ENSZ Biztonsági Tanács feladata. - Az ENSZ válságkezelésének jellemzői. - Válságreakáló műveletek fogalma, alapelvei. - Béketámogató és egyéb válságreakáló műveletek főbb típusai, jellemzőik. - A Magyar Honvédség fontosabb ENSZ, NATO, EU és egyéb missziói. - Az MH válságreakáló műveletekre történő felkészítése. 	<p><i>ismeretek:</i> szövetségi rendszerek és hadviselés különböző korokban.</p>
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Biztonsági kihívás, globalizáció, globális, kontinentális, regionális, szubregionális, lokális, illegális migráció, kollektív védelem, kollektív biztonság, konszenzus, Észak-atlanti Tanács, válságreakáló műveletek, proliferáció, „out of area” misszió, kiberbűnözés, európai integráció, terrorizmus, terrorista, béketámogatás, békeművelet, béketeremtés, békefenntartás, békekikényszerítés, békeépítés, humanitárius</p>	

segélynyújtás, nem háborús művelet, embargó, kiürítés, kimenekítés, UNFICYP, IFOR, SFOR, KFOR, ISAF, MFO, EUFOR-ALTHEA.

Tematikai egység	6. Általános katonai ismeretek		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	„A Magyar Honvédség” és a „Biztonságpolitikai és válságreagáló alapismeretek” című tematikai egységek ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A harc fogalmának, fontosabb kategóriáinak, a támadás és a védelem alapjainak megismerése. ABV-hadviseléssel kapcsolatos alapvető ismeretek elsajátítása. A függelmi viszony, a parancs jellemzőinek, a Magyar Honvédség mindennapi működésének megismerése.		
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> - Példák segítségével nyomon követni a harc helyének és szerepének változását a történelem során. - A manőver formáinak felismerése ábra segítségével. - A háborúk tapasztalatai alapján a harc általános törvényszerűségeinek megfogalmazása. - A védelem és a támadás céljának, formáinak értelmezése. Annak megértése, hogy harcban a végső siker csak támadással érhető el. - Ábra segítségével az alapvető harci alakzatok felismerése. - Az 1., 2., 3., 4. generációs hadviselés főbb jellemzőinek ismerete, elhelyezése a történelemben. A 4. generációs hadviselés különlegessége. - A NATO fonetikus ABC alkalmazása szavak betűzésében, Az S.O.S.-kód ismerete, a Morse-kódok alkalmazása táblázat segítségével. A forgalmazás szabályainak gyakorlati alkalmazása. - Az atomfegyverek elterjedését megakadályozó nemzetközi egyezmények bemutatása, napjaink problémái az atomfegyverek terjedése területén. - A Japánra ledobott atombombák hatásainak elemzésével a nukleáris fegyverek pusztító hatásainak bemutatása. - Az emberi szervezetre veszélyes fertőző megbetegedések összegyűjtése. 	<ul style="list-style-type: none"> - A hadviselés változása a középkortól napjainkig. - A harc és az összefegyvernemi harc fogalma és fajtái, a csapás, a tűz, a manőver fogalma. - A védelem és a támadás fogalma, lényege, formái. A védelem méretei. - A katona gyalogos mozgása a harcmezőn, harci alakzatok. - A harcterület felosztása. - A hadviselés generációi. - A katonai híradóeszközök használata, a forgalmazás szabályai, a NATO fonetikus ABC. A Morse-kódok lényege. - A láncreakció, a magfúzió és a nukleáris robbanás hatásai. - A biológiai fegyverek tölteteként alkalmazható mikroorganizmusok jellemzői. - A mérgező harcanyagok típusai, és 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> háborúk, hadseregek, hadviselés különböző korokban; nemzetközi egyezmények a hadviselés szabályairól.</p> <p><i>Fizika:</i> a lőfegyverek működésének alapelvei, a nukleáris fegyverek típusai, működésük alapelvei, hatásuk; sugárvédelmi ismeretek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> mérgezések, fertőzések tünetei.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> rendgyakorlatok; erőnlét, állóképesség.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - A biológiai fegyverek bemutatása, alkalmazásuk eszközei, és az ellenük történő védekezés lehetőségei. - A vegyi fegyverek általános jellemzői és felosztása. - A történelemben eddig alkalmazott vegyi fegyverek hatásainak elemzése. - A védekezés lehetőségeinek bemutatása az ABV-fegyverek hatásai ellen. - Az alegység szintű szolgálat feladatainak bemutatása, a szolgálatba vezénylés általános szabályainak értelmezése. - A szabályzat szerinti élet és a napirend jelentőségének, funkcióinak bemutatása. 	<p>hatásuk az élő szervezetre.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A védekezés lehetőségei az ABV-fegyverek hatásai ellen. - A függelmi viszony tartalma, az előljáró, az alárendelt, a rangidős, a parancs jellemzői. - A katonai napirend. - Az alegység szintű szolgálat. - A szolgálati érintkezés szabályai. - A katonák jogai és kötelességei. 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Harc, összefegyvernemi harc, csapás, tűz, manőver, érdekeltségi terület, hadműveleti terület, mélységi terület, közeli terület, mögöttes terület, rajállás, szakasztámpont, századtámpont, zászlóalj-védőkörlet, harci alakzatok, NATO fonetikus ABC, Morse-kód, S.O.S., láncreakció, maghasadás, magfúzió, biológiai harcanyag, mérgező harcanyag, idegméreg, vérméreg, hólyaghúzó, fojtó, kábítószer, vegyi- és sugárfelderítés, ABV-védőruha, függelmi viszony, szolgálati előljáró, hivatali felettes, szakmai előljáró, rangidős, szolgálati érintkezés, kihallgatás, parancskihirdetés, ügyeleti szolgálat.</p>	

Tematikai egység	7. Hadijogi alapismeretek		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	„A Magyar Honvédség” és az „Általános katonai ismeretek” című tematikai egységek ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A harcképtelenség ismerveinek és annak megismerése, hogy milyen esetekben illeti meg az elfogott katonát a hadifogoly státusz. A zsoldosok, a kémek és a terroristák jellemző vonásainak megkülönböztetése, a hadifoglyokkal történő bánásmód alapvető szabályainak, a polgári lakosság védelme szabályainak megismerése.</p> <p>A Nemzetközi Törvényszék feladatának, tevékenysége fontosabb jellemzőinek megismerése.</p>		
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> - A hágai és a genfi egyezmények tartalma. - Annak megvitatása, hogy miért van szükség a harcosok megkülönböztetésére. - Napjaink háborúinak tapasztalatai alapján a hadifoglyokkal való 	<ul style="list-style-type: none"> - A hadijog szükségessége, a genfi és a hágai egyezmények létrejöttének körülményei. - A harcos, a kém és a zsoldos fogalma. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> nemzetközi egyezmények a hadviselés szabályairól.</p>	

<p>bánásmód szabályozása szükségességének indokolása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A XX. század történelméből merített példák segítségével a polgári lakosság védelmének indokoltsága. - Példák segítségével a meglepő aknák alkalmazásának embertelen következményeinek bemutatása, a legfontosabb nemzetközi bűncselekmények fogalmának ismerete. 	<ul style="list-style-type: none"> - A hadifoglyokkal történő bánásmód szabályai, a harcképtelenség ismérvei. - A polgári lakosság védelme háború esetén. - A hadviselés módjai és eszközei. - A nemzetközi bűncselekmények fogalma, fontosabb típusai, a Nemzetközi Büntetőbíróság. 	
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>hágai és genfi egyezmény, harcos, civil, hadifogoly, zsoldos, kém, hadicsel, hitszegés, meglepő akna, háborús bűn, Nemzetközi Büntetőbíróság, népirtás, emberiség elleni bűntett, háborús bűntett.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> - képes a tanult alaki mozgásokat a gyakorlatban szabályosan végrehajtani. - megismeri a lőfegyverek kialakulásának, fejlődésének történetét és a fejlődés okait, a legfontosabb lőfegyver fajtákat, - megismeri a harcjárművek alapvető típusait, - megismeri a Magyar Honvédségben rendszeresített legfontosabb haditechnikai eszközök lényegesebb tulajdonságait, továbbá képes felismerni azokat ábra segítségével, - megismeri a vérzéscsillapítás, az újraélesztés, a csont- és ízületi sérülésekkel kapcsolatos alapvető elsősegélynyújtás feladatait, képes a tanult egészségügyi eljárások szabályos végrehajtására a gyakorlatban is, - megismeri a katasztrófa helyzetben és a tömeges balesetekben szükséges elsősegélynyújtó feladatokat, valamint a katonák harctéri egészségügyi ellátási rendszerét, - megismeri a terep fogalmát, a főbb tájtípusok tulajdonságait és a katonai műveletekre gyakorolt hatásukat, - megismeri a katonai célú térképezés során alkalmazott vetülettípusokat és ezek jellemzőit, a térképi jelkulcs fogalmát, felépítését és tartalmát, valamint a térképeken alkalmazott kartográfiai jelek rendszerét, - megismeri a terepi tájékozódás alapfogalmait, fő műveleteit, és képes a gyakorlatban tanult eljárások végrehajtására, - megismeri a műholdas helymeghatározó rendszerek felépítését, - megismeri a hadijoggal kapcsolatos alapvető tudnivalókat, - megismeri a hazánkat fenyegető biztonságpolitikai kockázatokat, - megérti a biztonságpolitikai kockázatok függvényében a honvédelem szükségességét, - tisztában van Magyarország helyével és szerepével a NATO-ban és az Európai Unióban,
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - megérti, hogy a NATO és az Európai Unió milyen biztonsági garanciákat jelent hazánk számára, - megismeri az ENSZ létrejöttének körülményeit, az ENSZ BT összetételét, a konszenzus és a vétó fogalmát, - megismeri a válságkezelő műveletek legfontosabb típusait, helyüket a katonai műveletek rendszerében, - megismeri a Magyar Honvédség hozzájárulását az ENSZ, EU, NATO-missziókhoz, - megismeri a modern hadviselés kialakulásának fontosabb állomásait és azon fontosabb jellemzőit, amelyek döntő hatást gyakorolnak a hadseregek tevékenységére, - megismeri a harcászattal kapcsolatos alapfogalmakat, - képes alkalmazni a NATO fonetikus ABC-t és a Morse-kódokat, megismeri az S.O.S Morse-kódot, jelentését és alkalmazását, - megismeri a tömegpusztító fegyverek csoportosítását, legfontosabb jellemzőiket, érti a fegyverek szabályozásával kapcsolatos egyezmények szükségességét, - megismeri a függelmi viszony, a parancs, az előljáró, az alárendelt és a rangidős fogalmát, érti a szolgálati érintkezés szabályainak szükségességét, - képes napirendet készíteni, megismeri a katonai napirend legfontosabb elemeit, - szert tesz olyan gyakorlati ismeretekre, amelyek segítenek fejleszteni az önfegyelmet, a kitartást, és szert tesz olyan általános katonai műveltségre, amely segíti őt eligazodni a napi történésekben, - képes a tanult területekről gondolataikat írásban és szóban összefüggően kifejteni, fogalmak, képek és források felhasználásával összehasonlításokat és elemzéseket készíteni.
--	---